

Het zoeken naar het eeuwige

- Bhupendra R.Vora

De heer Bhupendra R.Vora is al lang lid en was voorheen voorzitter van de TS in Oost en Midden Afrika.

Het is inherent aan de aard van de mens om blijvend geluk na te streven; te zoeken naar dat wat eeuwig is. Misschien zoekt hij onbewust naar continuïteit in alles wat hem geluk en zekerheid brengt in de wereld van verschijnselen. Dit leidt tot teleurstelling en lijden wanneer het voorwerp van gehechtheid, of het nu een geliefde medemens is of een voorwerp, sterft, uiteenvalt of verloren raakt.

De wijzen, die de aard der dingen begrepen, adviseerden aspiranten onderscheid te maken tussen de vluchtige voorwerpen van de uiterlijke wereld en het onderliggende bewustzijn. Onderscheid maken tussen het werkelijke en het onwerkelijke betekende wijsheid tonen. De alouden begonnen aan deze zoektocht om de aard van de werkelijkheid te ontdekken. Dit vereiste een begrijpen van de objectieve en de subjectieve werelden.

Het was precies zo'n zoektocht die de Boeddha ertoe bracht om de wereld te verlaten en verlichting te zoeken op het gebied van het doel van het leven. Populaire legenden verhalen over het bezoek van de jonge prins Siddharta aan de stad Kapilavastu, ver van zijn paleis waar hij beschermd was geweest tegen elke aanblik die pijn en lijden zou kunnen veroorzaken. De prins zag tafereelen van mensen die leden aan ziektes, ouderdom en dood. Dit deed het besef dagen dat alle voelende dingen uiteindelijk uiteen moeten vallen en sterven, en dat geluk in de wereld slechts een illusie was. Hij trachtte de oorzaak van lijden te vinden, en of dit lijden beëindigd kon worden. Zijn zoektocht was naar dat blijvende principe achter de steeds veranderende wereld van vormen.

In zijn opstel over de dood, bij het onderzoeken van het denkbeeld van continuïteit achter de schijnbare discontinuïteit, heeft Eliphas Lévi

het over de onsterfelijkheid van het Atma – daar de dood een weg is tot de bron van onsterfelijkheid waar de oude vorm uiteenvalt en een nieuw wezen zijn bestaansvorm vindt, met hetzelfde blijvende principe, het Atma. Hij spreekt over de continuïteit van het leven die, wanneer zij goed begrepen wordt, angst en onzekerheid wegneemt. Soortgelijke denkbeelden zijn te vinden in Plato's dialogen. Wanneer Socrates tot zijn volgelingen spreekt, maakt hij onderscheid tussen het lichaam dat uiteindelijk in verval zal raken en zal sterven en het bewustzijn achter die vorm dat eeuwig is en zijn reis zal voortzetten.

De *Veda's* zeggen dat achter deze wereld van naam (*nama*) en vorm (*rupa*) een onderliggende realiteit is, die onveranderlijk, onveranderbaar en eeuwig is. De externe of objectieve wereld is voortdurend in een toestand van verandering, zij is van zeer korte duur. Om een ware toestand van harmonie te bereiken moeten het objectieve en het subjectieve geharmoniseerd worden, zodat een uitgebalanceerde totaalvisie op het leven gerealiseerd wordt. Men kan zich afvragen of deze metafysische noties enige relevantie hebben voor dit moderne technologische en consumententijdperk van materiële vooruitgang, maar ook de wijzen uit de tijd van de *Upanishads* waren praktische mensen die gezinshoofd waren en die zowel nadachten over de subjectieve als over de objectieve werelden. Zij gaven door hun meditatie en observatie van de natuur een holistisch beeld van het leven. Wat voor zin heeft materieel gemak als het geen geluk en innerlijke vrede kan brengen?

De *Bṛhadāranyaka Upanishad* bevat diepgaande verhandelingen van de wijze Yajnavalkya, die de Indiase

tegenhanger zijn van Plato's dialogen. Yajnavalkya, die op het punt staat de wereld te verlaten als kluizenaar, wil tot een definitieve regeling komen met zijn twee vrouwen: Maitreyi, 'die de spraak kent van Brahman', en Katyayani, 'die alleen weet wat alle vrouwen weten.' 'Maitreyi!' zei Yajnavalkya, 'Ik ga nu weg. Zie, ik wil tot een regeling komen met jou en Katyayani.' Maar Maitreyi, die materieel bezit verachtte en een verlangen kenbaar maakte naar kennis over het Eeuwige, zei: 'Wat moet ik met datgene waardoor ik niet onsterfelijk kan zijn? Vertel mij, o heer, wat u allemaal weet.' Dan vertelt Yajnavalkya haar over Atman: 'Wij kunnen de Totale Eenheid binnengaan, achter de wereld van beperkt bewustzijn die de dualiteit omvat van de ziener en het geziene, van de kenner en het gekende.' Dat is de betekenis van onsterfelijkheid.

De verlangens van het individu, bang voor de voorbijgaande aard van de materiële wereld, die uiteindelijk leidt tot enerzijds de dood en anderzijds het hoogste denkbeeld van het Eeuwige, zijn tegenover elkaar geplaatst als vraag en antwoord in de dialoog. De aspirant bidt: *Leid mij uit het Onwerkelijke naar het Werkelijke. Leid mij uit de Duisternis naar het Licht. Leid mij uit de Dood naar de Onsterfelijkheid.* De zoektocht gaat om een uitgebalanceerd leven dat naar Waarheid leidt.

Telkens weer vraagt het rusteloze denkvermogen van de aspirant bij zijn zoektocht naar het Eeuwige, al zoekend, bespiegelend en vragend: *Op wiens bevel gaat het denkvermogen op stok? Op wiens bevel gaat het leven*

(Wordt vervolgd op pagina 25)

(Vervolg van pagina 20)

vooruit? Op wiens bevel stuurt de mens zijn spraak? Ja, welke God richtte oog en oor? (*Kena Upanishad*).

Het is de zoektocht van de mens naar de Waarheid, naar die wortelloze wortel van al wat zich manifesteert in de fysieke wereld.

Dezelfde ernst wordt uitgedrukt door de jonge Nachiketas in zijn dialoog met de Heer van de Dood. Wanneer hem alle rijkdom en materieel gemak van het wereldse leven worden aangeboden, antwoordt Nachiketas:

O Heer van de Dood, dit zijn allemaal kortdurende dingen en ze verspillen de energie van alle organen die een mens heeft. Alle leven is zonder uitzondering wel heel kortstondig. Laat de voertuigen alleen van u zijn, laat het dansen en zingen van u zijn. O Dood, vertel ons over datgene waarover de mensen twijfels bezitten in de context van de volgende wereld en waarvan de kennis tot grootse resultaten leidt.

Afgezien van deze ene gunst, die verwijst naar het onkenbare, vraagt Nachiketas nergens om. Yama, die blij is met de alertheid van zijn volgeling Nachiketas, deelt met hem de wetenschap over het Atman, het immer blijvend principe (*Katha Upanishad*).

In de *Bhagavad Gita* beschrijft de heer Krishna deze Allerhoogste Geest als de Heilige Boom met zijn wortels aan de bovenkant en zijn takken aan de onderkant, waarvan de bladeren de Vedische mantra's zijn. Hij die dit weet, kent de *Veda*. Maar op een andere manier kunnen wij dit beschrijven als het Ene, Eeuwige, Blijvende principe achter de gemanifesteerde wereld, die voortdurend in beweging is. Als uitleg van de verbondenheid van het ongemanifesteerde met het gemanifesteerde,

zegt de *Gita*: *Het Allerhoogste Brahman, het ongemanifesteerde, is, daar het de wortel is van deze boom van transmigrerend leven, een raadsel; en de zoektocht van de mens leidt naar het begrijpen van dit raadsel.*

De zoektocht van de mens naar het eeuwige ontstaat door spiritueel of wetenschappelijk onderzoek. Er bestaat ook de filosofische aanpak. H.P. Blavatsky, de stichter van de Theosophical Society, beschreef aldus de Aloude Wijsheid als een synthese van wetenschap, filosofie en religie. Het ligt in de aard van het menselijk denkvermogen om te gaan onderzoeken zodra er een mysterie is. Net zoals er spiritueel onderzoek is geweest, zo is er ook wetenschappelijk onderzoek geweest. Grote wetenschappers zoals Galileo, Newton en Darwin zijn diep in de aard van de dingen gedoken, terwijl hun spirituele tegenhangers de reis naar binnen maakten in het rijk van het bewustzijn. Zoals de grote wetenschapper Einstein het formuleerde, het waarlijk religieuze denkvermogen is ook een waarlijk wetenschappelijk denkvermogen – een dat zich bezighoudt met het ontdekken van het mysterie van het bestaan zelf.

Aanvankelijk werd een twintigtal verschillende soorten krachten gepostuleerd, maar naarmate het begrip groeide werd langzamerhand erkend dat vier krachten alle fysieke verschijnselen in het universum verklaren. Dit waren de krachten elektromagnetisme, zwaartekracht, kernkracht en zwakke interactie. In de geest van de *Kena Upanishad* doen wetenschappers onderzoek naar één enkele kracht die alles verbindt. Noemen we dat Gods wet of de Allesomvattende theorie?

In alle wetenschappelijke disciplines komt er een geleidelijk aanvaarden

van een onderliggend bewustzijn dat de gemanifesteerde wereld van namen en vormen beïnvloedt en vormt. De huidige heropleving van belangstelling voor de psychologie van Carl Jung, alsook de toenemende vertrouwdheid met filosofieën zoals Vedanta heeft de aandacht naar binnen gericht naar het domein van het denkvermogen of innerlijk bewustzijn. De uiterlijke uitgestrektheid van de ruimte kan gepareerd worden door de innerlijke ruimte van het bewustzijn en in de weerspiegeling daarvan kunnen wij een glimp opvangen van het eeuwige.

De Vedische wijzen konden het universum in zijn heelheid waarnemen. Zij zagen de wereld in zijn totaliteit als zuiver bewustzijn. Dit was het bewustzijn achter alle manifestatie. Deze wijzen waren niet alleen maar mystici; zij waren klaarwakkere observeerders van dezelfde wereld waarin wij allemaal leven. Zij hielden zich niet alleen bezig met subjectieve visioenen en inzichten, maar hun denkvermogen was gericht op de ontmoetingspunten van de werelden van objectiviteit en subjectiviteit.

Swami Vivekananda, die een wetenschappelijk denkvermogen bezat, kon de overeenkomst zien van Vedisch Advaitaïsme en de wetenschappelijke kijk op het Universum. Het was een groot geluk voor hem, nee, het was veeleer zijn ernstig streven, dat hem een visioen schonk van het Eeuwige – het zuivere bewustzijn, het Eeuwige principe dat overal in het Universum voorkomt, bij de gratie van zijn goeroe Ramakrishna Paramahansa. Het is deze geest van dorst naar het eeuwige, die hij vooral in India maar ook in de wereld in zijn algemeenheid, nieuw leven inblies.

De Boeddha stond de middenweg voor tussen extreem ascetisme aan de

ene kant en een leven van sensuele overvloed aan de andere. Zijn Nobele Achtvoudige Pad was een richtsnoer voor een leven in balans, waarbij het spirituele en het materiële in harmonie zijn. Hij waarschuwde zijn volgelingen dat de hartstochten die voortkomen uit de zintuigen lijken op razende vuren als zij niet in toom gehouden worden. Hij zei tegen hen:

O Bhikkoes, alles staat in brand. O Bhikkoes, wat zijn al die dingen die in brand staan? (Samyutta Nikaya – Oepasjala Sutta).

Dit zijn de zintuiglijke indrukken, geschapen door de vijf zintuigen, de vuren van hartstocht, wrok, aantreking, afstoting enzovoort. Daarom was zijn boodschap om gedisciplineerd en vrij van gehechtheid te leven.

Wij kunnen ons afvragen hoe relevant deze boodschap is in de huidige hoog-technologische wereld, maar wanneer we zien dat de mensen, omringd door alle gemakken en apparaten van de moderne wereld, nog steeds onzeker en ongelukkig zijn, is het antwoord voor de hand liggend. Angst voor de dood veroorzaakt onzekerheid in het denken van mensen, onbewust als zij zijn over de toestand na de dood. Wijsheid en ware kennis kan een uitgebalanceerde en holistische kijk op het leven teweegbrengen, waarin de voortdurend veranderende aspecten van het aardse leven gezien worden in het licht van een allesdoordringend, eeuwig bewustzijn. De mensheid is, al of niet bewust, bezig met deze zoektocht naar het eeuwige.

Uit: *The Theosophist* van juli 2005

Vertaling: A.M.I.